

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr.

Wilno, dnia 21 listopada 1931 r.

560

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

1. "Lietuvos Žinios" o ekscesach antyżydowskich w Wilnie.-	I.	1.
2. "Lietuvos Aidas" o stosunkach między Niemcami a ZSSR.	"	"
3. "Lietuvos Aidas" o 13-tej rocznicy niepodległości Łotwy.-	"	"

K r o n i k a .

4. Rezolucja protestu Centralnego Komitetu Zw.Wyzw.Wilna z powodu ekscesów antyżydowskich w Wilnie.-	"	2.
5. Kpiny "Liet.Žinios" pod adresem Zw.Wyzw.Wilna.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

6. Uniewinnienie księży Varnasa i Kiszkiša.-	III.	"
7. Projekt ustawy o prawach osób, które ukończyły średnie lub wyższe zakłady naukowe.-	"	"
8. Centrum Akcji Katolickiej w ujęciu "Idisze Stimme".-	"	3.
9. Liczba towarzystw na Litwie.-	"	"
10. Zwiększenie liczby urzędów rejentalnych.-	"	"
11. Deficyt w budżecie Kasy Chorych na 1932 r.	"	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE

K r o n i k a .

12. Postulaty rolników kłajpedzkich w sprawie zrównania podatków w całym państwie.-	VII	"

----000§000----

--:0:0:0:--

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Žinios" o ekscesach antyżydowskich w Wilnie.

"Lietuvos Žinios" Nr.263 z dn.18.XI.1931 r. Art.p.t."W sprawie pogromu studentów żydowskich w Wilnie" Streszczenie:

Niepodobna bez oburzenia myśleć o pogromie urządzonym przez polskich studentów-endeków studentom żydowskim w Warszawie, Krakowie i Wilnie. Odpowiedzialność za pogrom żydowski w Polsce i w Wileńszczyźnie spada całkowicie na dyktaturę Piłsudskiego. Podobne pogromy nie mogłyby się nigdy odbyć, gdyby rząd był zdecydowany do nich nie dopuścić. Świadczy o tem historia pogromów w carskiej Rosji, gdzie się odbywały one pod batutą rządu. Cel organizowania pogromów jest zawsze ten sam: rząd, który się przejadł krajowi pragnie zwrócić uwagę ciemnych mas w inną stronę. W związku z tem pogromy odbywają się zawsze w państwach despotycznych lub też pod rządami dyktatorskimi, gdzie deptane są prawa obywatelskie i panuje gwałt.

Wypadki w Polsce i w Wilnie raz jeszcze muszą przypomnieć wszystkim mniejszościom narodowym, że tylko ustroj demokratyczny może je uchronić przed średniowiecznymi pogromami.

"Lietuvos Aidas" o stosunkach między Niemcami a Z.S.S.R.

"Lietuvos Aidas" Nr.262 z dn.17.XI.1931 r. Art.p.t."Niemcy a ZSSR". Streszczenie:

Przyjazne stosunki pomiędzy Niemcami a ZSSR stanowią jeden z najważniejszych czynników w tej politycznej równowadze, jaka się wytworzyła po traktacie wersalskim w Europie. W związku z tem, pogłoski o rzekomo nowej orientacji politycznej Niemiec nasuwają pewne wątpliwości. Sprawa rewizji wschodnich granic niemieckich jest jednym z najważniejszych zadań niemieckiej polityki. W dążeniu zaś do rewizji granic rząd niemiecki niewiele sojuszników znajdzie w Europie zachodniej, a zwłaszcza we Francji. Tymczasem ZSSR otwarcie popiera wysiłki niemieckie nie tylko w sprawie rewizji granic wschodnich, lecz również w sprawie reparacji i t.d. W tem się kryje jedna z najważniejszych przyczyn, dla których polityka niemiecka w stosunku do ZSSR nie ulegnie zmianie nawet w wypadku osiągnięcia na zachodzie daleko idącego porozumienia.

"Lietuvos Aidas" o 13 - tej rocznicy niepodległości Łotwy.

"Lietuvos Aidas" Nr.263 z dn.18.XI.1931 r. Art.p.t."Trzynaste święto wolnej Łotwy". Streszczenie:

W dn.18 listopada bratni naród łotewski obchodził 13-tą rocznicę swej niepodległości. Skoro się uważnie śledzi w ciągu kilku lat za łotewską polityką zagraniczną, mogło się niekiedy wydawać, że w pewnych chwilach obierała ona kierunek niezupełnie słuszny. Była to jednak niewątpliwie raczej polityka poszczególnych jednostek, a nie zasadnicza linja polityki kraju. Obecnie na szczęście i te wrażenia zaczynają zanikać. Coraz wyraźniej wszystkie państwa nadbałtyckie widzą, że morze Bałtyckie jest tą realną rzeczą, dokoła której winny się skupiać ich moralne, gospodarcze i kulturalne siły. Niema wielkiej potrzeby oglądania się na stronę i szukania obecnych bogów.

Zyczyć z całego serca Łotwie należy jeszcze bardziej jasnej i pięknej przyszłości.

K r o n i k a .

Re z o l u c j a p r o t e s t u C e n t r a l n e g o K o m i - t e t u Z w . W y z w . W i l n a z p o w o d u e k s c e s ó w a n t y ż y d o w s k i c h w W i l n i e . J a k p o d a j a " L i e t u v o s Ž i n i o s " / N r . 2 6 3 / , K o m i t e t C e n t r . Z w i a z k u W y z w . W i l n a n a p o s i e d z e n i u 1 6 l i s t o p a d a r . b . u c h w a l i ł n a s t ę p u j a c a r e z o l u c j ę : 1 . c z y n n i k i a n t y - n a r o d o w e n i e s ą t l e r o w a n e w t y c h c z a s a c h n a w e t w ś r ó d n e g r ó w a f r y - k a Ń s k i c h , 2 . t a k n i s i ł p o z i o m k u l t u r y w W i l n i e w y k a z a ł a n i e l u d - n o ś ć m i e j s c o w a , a t y l k o p r z y b y s z e z P o l s k i , 3 . h a Ń b a z a t e w y s t ę p - k i s p a d a j e d n a k r ó w n i e Ź n a z i e m i ę l i t e w s k ą i l u d n o ś ć t e j z i e m i .

W z w i a z k u z t e m Z w . W y z w . W i l n a j a k n a j o s t r z e j p r o t e s t u j e p r z e c i w k o p r z y b y s z o m , h a Ń b i ą c y m z i e m i ę l i t e w s k ą i o s t r z e g a L i t w i - n ó w , z w ł a s z c z ą s t u d e n t ó w , a Ź e b y s i ę n i e p o d d a l i n a m o w o m e m i s a r - j u s z y p o l s k i c h , b y p o s t ą p i l i t a k s a m o z m n i e j s z o ś c i a m i L i t w y .

K o m i t e t C e n t r a l n y Z w . W y z w . W i l n a

P r e z e s M . B i r Ź y s z k a

W i c e p r e z e s D r . P u r y c k i s

S k ą r b n i k D y r . K . L a p i n a s

C z ł o n k o w i e p r o f . k a n . F . K e m e s i s

M . K u b i l i s ó w n a , d r . k a n . J . T u m a s ,

S e k r e t a r z W . A u g u l i s

K p i n y " L i e t . Ž i n i o s " p o d a d r e s e m Z w . W y z w . W i l n a . W z w i a z k u z p r o j e k t e m n a ł o Ź e n i a p r z e z s a m o - r z ą d y l i t e w s k i e o s o b n e g o p o d a t k u n a u t r u d n i a j ą c e r u c h u l i c z n y g a n k i d o m ó w w m i a s t e c z k a c h p r o w i n c j o n a l n y c h , " L i e t . Ž i n i o s " / N r . 2 4 8 / p o w ą t p i e w a j ą w s k u t e c z n o ś ć t e g o ś r ó d k a i p i s z ą m . i . n . c o n a s t ę p u j e : " A m o Ź e s i ę z n a j d z i e j a k ą s ą o r g a n i z a c j ą " w y z w o l e n i a g a n k ó w " , b ę d z i e z b i e r a ł a o f i a r y , w y d a w a ł a p i s m o i p ł a c i ł a w y s o k i e h o n o r a r j a z a ... a r t y k u ł y o A f r y c e " .

J e s t t o w y r ą z n e s z y d e r s t w o p o d a d r e s e m Z w . W y z w . W i l n a , o r g a n u z w i a z k u " M u s y V i l n i u s " i r e d a k t o r a t e g o p i s m a V . U Ź d a w i n y s a , k t ó r y o p i s a ł w s z e r e g u n u m e r ó w " M u s y V i l n i u s " s w e w r a Ź e n i a z p o d r ó Ź y w z a g r - n i c z n e j p . t . " D z i e s i ę ć t y s . k i l o m e t r ó w p o o b e c y c h k r a j a c h " i p o b r ą ł z a t o o d p o w i e d n i e h o n o r a j u m .

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WBNWĘTRZNEJ I Ź Y C I E S P O Ł E C Z N E .

K r o n i k a .

U n i e w i n n i e n i e . k s i ę Ź y V a r n a s a i K i s k i s a . J a k p o d a j e " D z i e Ń K o w i e Ń s k i " / N r . 2 6 3 / , w d n . 1 7 l i s t o p a d a " S ą d W o j ę n n y u n i e w i n n i k k a n o n i k a V a r n a s a z K o s z e d a r i k s . K i s z k i s a z K o w n a , o s k a r Ź o n y c h o a g i t a c j e p r z e c i w p a Ń s t w o w ą .

P r o j e k t u s t a w y o p r a w a c h o s ó b , k t ó r e u k o Ń c z y ł y ś r ę d n i e l u b w y Ź s z e z a k ł a d y n a u k o w e . J a k p o d a j e " D z i e Ń K o w i e Ń s k i " / N r . 2 6 3 / , u t w o r z o n o p r z y M i n i s t e r s t w i e O ś w i a t y s p e c j a l n ą k o m i s j ę w s k ł a d z i e p r e d s t a w i - c i e l i w s z y s t k i c h m i n i s t e r s t w , m a j ą c ą n a c e l u o p r a c o w a n i e p r o j e k t u u s t a w y o p r a w a c h , p r z y s ł u g u j ą c y c h n a L i t w i e o s o b o m , k t ó r e u k o Ń c z y ł y ś r ę d n i e l u b w y Ź s z e z a k ł a d y n a u k o w e . W e d ł u g p r o j e k t u u s t a w y , p r a w a w y n i k a j ą c e z u k o Ń c z e n i a w y Ź s z y c h z a k ł a d ó w n a u k o w y c h u z y s k u j ą : o s o b y , k t ó r e u k o Ń c z y ł y z a k ł a d y , l u b z ł o Ź y ł y e g z a m i n y i o t r z y m a ł y d y p l o m y w y Ź s z y c h z a k ł a d ó w n a u k o w y c h 1 . w L i t w i e , 2 . w R o s j i d o 1 6 l u t e g o 1 9 1 8 r . , 3 . z a g r a n i c ą , l i c z ą c o d d n i a u z y s k a n i a m o c y p r a w n e j p o w y Ź s z e j u s t a w y , j e Ź e l i o t r z y m a ł y o n e d y p l o m i d y p l o m t e n z a t w i e r d z o n y z o s t a ł p r z e z M i n i s t r a O ś w i a t y .

O s o b y , k o Ń c z ą c e w y Ź s z e s t u d j a z a g r a n i c ą j u Ź p o o g ł o s z e n i u u s t a w y , o t r z y m a j ą p r a w a w L i t w i e d o p i e r o p o z ł o Ź e n i u o d p o w i e d n i c h e g z a m i n ó w p r z y o d n o Ź e n e j w y Ź s z e j u c z e l n i w L i t w i e .

E g z a m i n y n a u z y s k a n i e c e n z u s u n a u c z y c i e l s k i e g o ś r ę d n i c h z a k ł a d ó w n a u k o w y c h n a l e Ź a ł o b y s k ł a d ą c p r z e d p a Ń s t w o w ą k o m i s j ą e g z a - m i n a c y j n ą .

L i t e w s k i m w y Ź s z y m z a k ł a d o m n a u k o w y m p r z y s ł u g u j e p r a w o z w o l - n i e n i a o s ó b , k t ó r e u k o Ń c z y ł y s t u d j a z a g r a n i c ą , z e s k ł a d a n i a c z ę ś c i

niektórych egzaminów. Osoby, które złożyły egzaminy, lub zostały z tego obowiązku zwolnione, otrzymują dyplom wyższego zakładu naukowego w Litwie.

Osoby, które zkończyły zagranicą specjalne wyższe studia, których wydziałów lub katedr brak w litewskich wyższych zakładach naukowych, otrzymują odnośne prawa i bez złożenia egzaminów, lecz jedynie w tym wypadku, jeżeli minister Oświaty dany dyplom uzna i zatwierdzi.

Te same przepisy stosują się również do osób, które ukończyły średnie zakłady naukowe.

Obywatele litewscy po odbyciu wyż. wymienionych formalności mają prawo oddać się w Litwie praktyce w swoim zawodzie, pod warunkiem znajomości jęz. litewskiego, do obcokrajowców zaś stosują się istniejące przepisy o obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę. Prawa uzyskane na mocy jakiegóś innej ustawy do dnia ogłoszenia ustawy powyższej wygasają.

Centrum Akcji Katolickiej w ujęciu "Idi s z e S t i n n e". "Auszra"/Nr.8/przedrukowuje opinię "Id.Stimme" o Centrum Akcji Katolickiej. Współpracownik "Id.St." zwrócił się mianowicie do prezesa Centrum prof.A.Tumenas, który oświadczył, że nic mu nie jest wiadome o wystąpieniu dr.Karwelisa i ks.Mieleszki z C.A.K. Podobnie nie miała nicjesca żadna scysja na temat różnicy zdań w centralnym zarządzie Akcji Katolickiej.

L i c z b a t o w a r z y s t w n a L i t w i e . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.262/, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozesała do naczelników wszystkich powiatów ankietę w sprawie liczby i liczebności różnych związków i towarzystw w całej Litwie. Według dotychczasowych danych istnieje w Litwie 1300 różnych związków i towarzystw wraz z oddziałami.

Z w i ę k s z e n i e l i c z b y u r z ę d ó w r e j e n t a l -
N y c h . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.262/, w krótkim czasie zamierza się znacznie zwiększyć w całym kraju liczbę rejentów. Oprócz miast powiatowych urzędy rejentów będą również założone również w większych miasteczkach.

D e f i c y t w b u d ż e c i e K a s y C h o r y c h n a
1 9 3 2 r . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.262/, opracowany już został budżet kowieńskiej Kasy Chorych na 1932 r. Pozycję dochodów ustalono na sumę 2.139.799 lt.Wydatki wyniosą znacznie więcej. Deficyt wyrazi się cyfrą ok.100 tys.litów.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

P o s t u l a t y r o l n i k ó w k ł a j p e d z k i c h w
s p r a w i e z r ó w n a n i a p o d a t k ó w w c a ł e m
p a ń s t w i e . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.262/w ostatnich
czasach wśród rolników kraju Kłajpedzkiego dąże się zauważyć coraz
większy ferment. Jak wiadomo, wypada im płacić znacznie większe
podatki niż rolnikom z Wielkiej Litwy. Poza tem są oni jeszcze
obarczeni nową ustawą o przewartościowaniu, podczas gdy ceny
ziemiopłodów a zwłaszcza bydła, które się tu hoduje w znacznych
ilościach wciąż spadają. Dyrektorjat kłajpedzki nie zwraca na
ciężką sytuację rolników żadnej uwagi, a na rok następny opracowało
budżet większy niż to miało miejsce w roku ubiegłym. Dyrektorjum
płaci swym rzednikom pensje kilkakroć przewyższające wynagrodzenie
urzędników centralnych urzędów państwowych. W związku z tem rolni-
cy urządzają obecnie w różnych miejscach wiece, na których wyrażają
protest przeciwko zbyt wysokim podatkom oraz żądają, by Dyrektorjum
zrównało płace swych pracowników z płacami, pobieranymi przez
urzędników władz centralnych. W razie niewypełnienia tych żądań,
rolnicy żądają ustąpienia Dyrektorjatu Bötchera i rozpisania nowych
wyborów do sejmiku kraju. Jednocześnie wykonał się projekt wznowie-
nia dawnego związku rolników, który w 1923 r.posiadał 18 tys.człon-
ków i rozpadł się wskutek walk partyjnych.

B7